

„אל תספור לאשתך מה עוללו לך הנשים שהיכרת לפני שהתחתנת. זה רק יכניס לראשה רעיונות חדשים.“

משה גיטרי

תיאטרון

קווים לדמותם של

נחזות שטרם נולדו

„אינה גורפינקל חוזרת“ ו„אצל מיקולינסקי“, הפקת יצחק שיי-לה — מרים ברנשטיין-כהן, בני מת צוותא.

ההרגשה הראשונה האופפת מי שבא לראות שני מחזות-מיני אלו של אברהם רוזיל, היא מבוכה.

וכי כיצד אפשר לדון שני אנשים, שהיו קרובים בחייהם למי שנחשב כאחד המוכרים שרים במחזאים המקוריים, שנקטל בעודו באיבו?

אינה גורפינקל חוזרת הוא נסיון לתאר את שקיעתה של שחקנית דגולה, קשורה בזכרונות תקופת השומרים וטרם מלהמת העצמאות, באנשים כאלכסנדר זייד וירמי בוגדנוב, השייכים לגבורת העבר, כשם שזוהרה של השחקנית אינה גורפינקל שייך לעבר, אלא שלא נותר זכר ממשי לגדולתם של שלושת האנשים האלה, חוץ מרישום חיצוני, משרוטט אמנם בקווים עדינים, ומבוצע היטב בידי מרים ברנשטיין-כהן ויצחק שילה. היטב, אבל לא מספיק.

לעומת זאת, אצל מיקולינסקי נועד ל-היות מעין קומדיה אנושית עצובה, על אם שתלנית, הרוצה בכל מחיר לקנות נעליים לבנה אצל מיקולינסקי, אך ורק משום שזה המקום היחיד בו היא מסוגלת לרתק את תשומת-לבו למשך עשר דקות, ואפילו אם היא עולה שם על עצביו, אמנם, גם כאן מסתובב רעיון ועיר סביב עצמו, ומרים ברנשטיין-כהן נראית אידיש, שע מאמע לריכר אופיינית ולכך יינטע, שבא חשק לבכות. לעומת-זאת ליצחק שילה יש כמה התפרצויות היסטוריות מצ'חיקות בהחלט, המוספות מימד נוסף, המחמיא למחזון זה.

אחת התכונות האופייניות לישראל הן קטנה, לטובה ולרעה גם יחד, היא הזכרון הקצר של תושביה. פלוני עלול להיות כוכב מיספר 1, כשבאותו שבוע מדפיסים אותו בעיתון, משמיעים אותו ברדיו, מש"קפים עליו בטלוויזיה, ומציעים לו את כל השקספירים בהבימה הוא נוסע ללמוד לשנה. הוא חוזר, ואף אחד לא אומר לו שלום בחוב. לגבי ועדות הרפרטואר, הוא כימעט אלמוני.

אחד מאלה שנסע וחזר, וסירב להשלים עם הגורל, הוא מוטי בהרב. בפעם שעבר רה קפץ לארץ, בחופשת-לימודים מארץ-צות-הברית, הוציא ספר שירים דגים ידברו אלה, שיחק תפקידו בבכתיא וחזר ללימודים בארצות-הברית. עכשיו, הוא עומד להוציא לאור ספר שירים חדש, בשם מסעי הקודש שלי.

עברית מדוברת לא נורמלית

נאת דן בן-אנוך ונתיבה בן-יהודה

עיוני! ביטוי חיבה. סינונימים: חביבי; יה עיני; רוחי; מותק; בובלה; קצלה. „עיוני, את רוצה לאילת? נסע לאילת. אין בעיות.“ * „תעביר את המלח, עיוני.“ * א: „אני רק רוצה לדעת אם אתה אוהב אותי.“ ב: „ודאי שאני אוהב אותך, עיוני.“

נירת ש' כל הניירות, המכתבים, הטפסים, התיקים וכדומה, הדרושים לצרכי הביורוקרטיה, „לקחתי מזכירה שתתעסק עם הניירת. אין לי כוח לזה.“ * „למה אני צריך לכתוב לך מיכתב? בשביל מה לך כל הניירת הזאת? לא מספיק טלפון?“

דחוף צפוף, לחוץ, דחוק. „דחוף לו בבית. אין לו מקום משלו.“ * „הייתי צריך להגיע באופן דחוף לעירייה — לקחתי ספיישל. אני לא אוהב לעמוד דחוף באוטובוס.“

נפל פ' הזדמנו, נקרה, מצא. „יש לה יותר מזל משכל. נפלה על בעל נהדר.“ * „שנה החליף מקומות עבודה עד שנפל על הגיב הזה, ועכשיו הוא בשמיים.“

שלא נדע! / שלא נדע מצרות! ביטוי שמשמעותו: חס והלילה, אוי ואבוי, רע מאד, אינני מאחל לך חוויה מעין זו.

א: „נכנס הביתה — מישהו בתחתונים קור פץ מהמיטה של אשתו. רץ אחריו למרפסת — נפל למטה ונקע רגל.“ ב: „שלא נדע מצרות.“ * „בוויאט-נאם התגלה יתוש, שהעיקצה שלו גורמת למוות מידי, שלא נדע.“

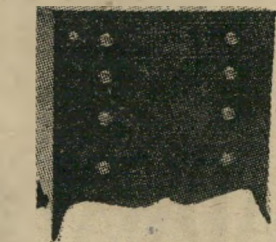
נדעני 1) משתייך לגדנ"ע (יחידות גדודי הנוער) בצה"ל. 2) ציון גיל צעיר. „חיתיאר מהג"א ומסתובב עם גדנ"עיות ה"חרמן הזה!“

אמרת - אמרתי! מיבנה מיוחד זה מביע בעברית מדוברת, בצורה התמציתית ביר, תר, יחס של פאטאליזם לגבי עובדה שיקשה מאד לשנותה. עצם הכפלת הפועל מציינת, כי את הנעשה אין להשיב. הדבר אמור לגבי כל פועל, ובמיקרה ספציפי זה פירושו גם כיבוד הסכס או התחייבות.

„הלך — הלך!“ * „יתרג — יתרגו!“ * „הבטחתי — הבטחתי!“ * „רוצה — רוצה. לא רוצה? לא צריך!“ * „הפסיד — הפסיד!“ * „הצליח — הצליח!“ * „יסכים — יסכים! לא יסכים — לא יסכים!“

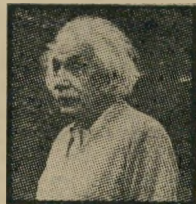
לעיתים קרובות מלווה ביטוי מעין זה ב„מה אפשר לעשות!“ „ככה זה“, „זהו זה“, „אין מה לעשות“ וכדומה. למשל: „אמרתי — אמרתי, אין מה לעשות.“ או: „הפסיד — הפסיד. זהו זה.“

החגדרה שלנו, כפי שניתן להוכיח מן המון באות, אינה מדויקת. אבל כתבנו — כתבנו. מה אפשר לעשות?

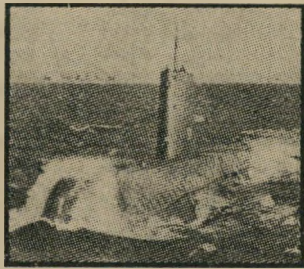

קומודה

החזיק את הנר

לא עשו אותו כאצבע!

אם שמיר סופר, אני צוללת

לרגלי משוררים. זה תמיד מעודד יותר מלראות שחקים פותחים בוטיקים.

ספרים

נויעקב אבינו

עד נודינת ישראל

„המנורה הגדולה“ — נפתלי אר-בל — הוצאת „ביבלוס“, 108 עמודים.

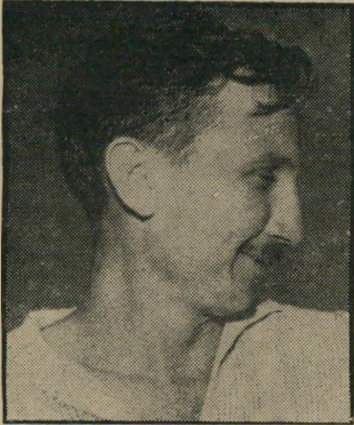
הצרה העיקרית עם ההיסטוריה של עם ישראל היא, שהיא אולי מרתקת מאד — אבל ארוכה מדי. בימינו, אפילו ספר הרר-תחוקות מצויין אסור לו שתפסש מעבר ל-400-500 עמודים. מי מסוגל לעמוד ביותר מכך?

פיתרון מעניין לבעייה הציג עתה הסר-פר והעיתונאי נפתלי ארבל. בעמוד הראי-שון כבר נמלט יעקב — היהודי הנרדף הראשון — מזעם עשיו אחיו. בעמוד האחרון — הסתיימה מלחמת-העצמאות. ואם לזכור שכמחצית מ-108 עמודי הספר הינם תמונות, אי-אפשר שלא להסכים לחוקי-הברזל של עולם הפירסום המודרני: „אין סיפור שאי-אפשר לספרו בעשר שורות.“

סיקורת

ארבל לא התיימר לתת בסיפרו את ההיסטוריה המלאה של עם ישראל, אלא נקודות-מוקד בלבד. אולם המסיים את הספר, אינו יכול שלא לתבוה, מדוע נדר-מה היה לו שההיסטוריה של עבר-ישראל היתה כל-כך משעממת. כאשר לעס אותה ביסודי ובתיכון, לפתע, מתגלה שהיא בעי-צם סיפור מרתק.

ארבל לא הסתפק, בסיפרו, בהעלאת

נפתלי ארבל

400 שנה ב-108 עמודים

4000 שנות היסטוריה על-פני מאה עמיר-דים. הוא המשיך את מחשבתו עד הסוף: לאותם שגם מאה עמודים הינם יותר מדי, צירף בסוף הספר תקציר של התקציר, ריכז את ששרת המאורעות החשובים בתולדות העם בשלושה עמודים נוספים.

הישנים והטובים

„זה נפלא, זה מקסים, זה גרש-וויין“ — קטעים מתוך פס קול, תוכנית טלוויזיה המוקדשת לזכי-רו של ג'ורג' גרשווין עם ג'ק למון, פרד אסטר, לסלי אוגמס, מיטר-נרו ועוד. דייברק — 2009.

יתכן מאד שבני 20 נמטה מתיחסים היום למוסיקה של ג'ורג' גרשווין כאל

מוטי בהרב

מסעות הדגים

„מוסיקה קלאסית“. אם אמת הדבר, הרי זו מחמאה למלחין היהודי שהיה בודאי גדול חרשי-הפזמונים של אמריקה במאה-שלנו, כי פירוש הדבר, ששיריו יכלו לזמן, לשינויי האופנה ולכל מהפיכות הקצב.

דבר זה מסתבר מעל לכל ספק מתוך תקליט זה, הלוקח כולו מפס-קול תכנית טלוויזיה מפורסמת מאד באמריקה. בכל פעם ששומעים מחדש את מדרגות לגן-עדן, האיש שאהבתי או קצב מקסים מת-עוררת מחדש ההתפעלות מאוצר הדמיון-הבלתי נידלה של גרשווין, והתקליט ה-עובר ביעף על קטעים מן היצירות-וי-השירים הבולטים ביותר שלו, מהווה בודאי מחווה נאה במיוחד לזכרו. הזמרת הכושית לסלי אוגמס שהיא-לי-הפליא, פרד אסטר, למרות גילו, מדגים עדיין מה פירוש הדבר לזרוק פזמון מן-השרוול, וכאשר ג'ק למון קורא קטע מוזכרונותיו של פול וייטמן על נגינת הבכורה של הראפסודיה בנוסח בלו קשה להישאר אידיש. מומלץ, בעיקר למי-ש-מעוניין בגרשווין מתומצת ומרוכז.

יצחק שידה ומרים ברנשטיין-כהן

גיבורים ואידישע מאמע